SANCTI
BERNARDI
ABBATIS PRIMI
CLARÆ-VALLENSIS
OPERA OMNIA

CUM GENUINA, TUM SPURIA, DUBIAQUE.
ſex tomis in duplici volumine comprehenſa.

SANCTI BERNARDI ABBATIS PRIMI CLARÆ-VALLENSIS

VOLUMEN I.

GENUINA SANCTI DOCTORIS OPERA
Quatuor prioribus tomis complectens.

Poſt HORSTIUM *denuo recognita, aucta, & in meliorem digeſta ordinem, necnon novis Præfationibus, Admonitionibus, Notis & Obſervationibus, Indicibuſque copioſiſſimis locupletata & illuſtrata, ſecundis curis* DOMNI JOHANNIS MABILLON, *Preſbyteri & Monachi Benedictini è Congregatione S. Mauri.*

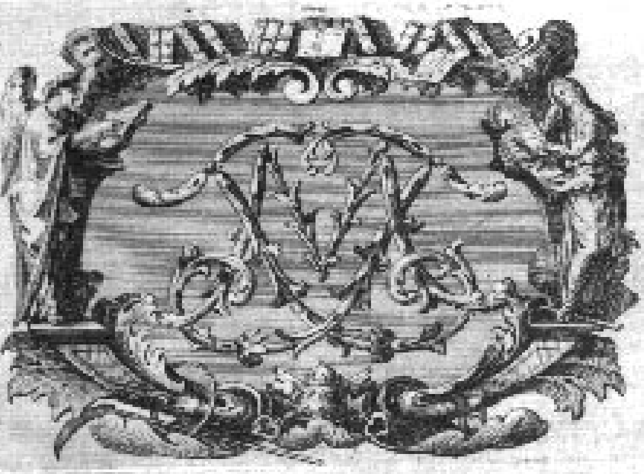

PARISIIS,
Sumptibus THOMÆ MOETTE, *viâ de la Bouclerie,*
prope Pontem S. Michaëlis, ad inſigne S. Alexii.

M. DC. LXXXX.

Cum Privilegio Regis, & Facultate Superiorum.

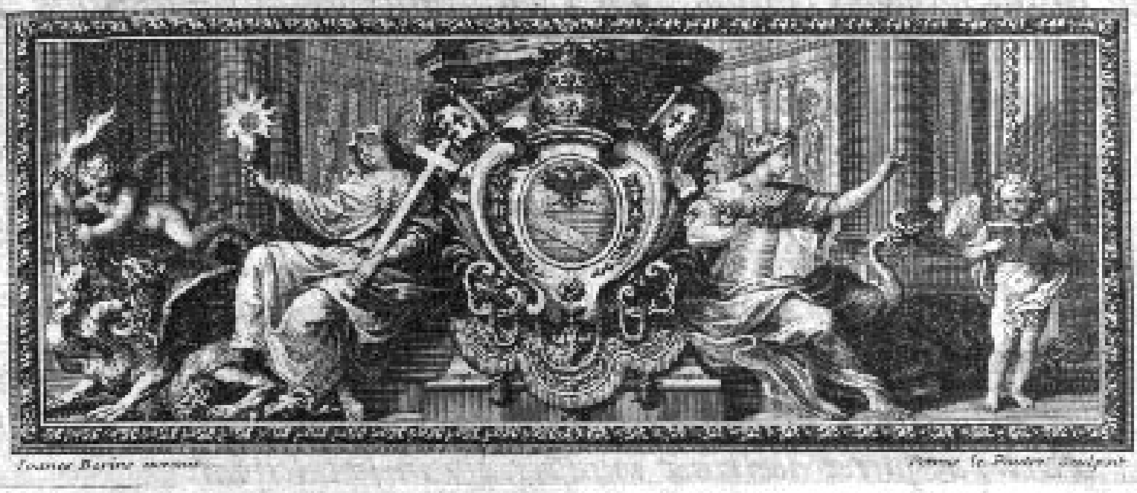

SANCTISSIMO PATRI

ALEXANDRO VIII.

PONTIFICI MAXIMO.

AD tuæ Sanctitatis veſtigia, BEATISSIME PATER, *venerabundi, at ſecuri accedimus, quo tua non minus dignitas, quàm dignatio nos vocat. Summus es, ſed omnium Pater; idem ipſe qui olim fuiſti, natura facilis ac benignus adverſus omnes, qualem nos nuper & verbis toties, & factis coram experti ſumus. Majeſtate itaque cedente, quidni cedat pudor: ut tantæ dignationis, atque ejus, qua noſtram dudum Congregationem proſecutus es, benevo-*

IN
S. BERNARDI ABBATIS
NOVAM EDITIONEM
PRÆFATIO GENERALIS.

I. POSTEAQUAM ſtudiorum meorum primitias in S. BERNARDI Opera impenderam, non ita primæ illius editionis curam abjicere viſum eſt, ut de ea expolienda & exornanda, immo etiam, ſi neceſſarium eſſet, penitus reformanda nequaquam cogitarem. Cum enim eam juvenis ac pæne rudis tiro aggreſſus eſſem, non ſic rem à me perfectam, numeriſque omnibus abſolutam fuiſſe exiſtimavi, quin multa in Bernardo & reſtituendo, & illuſtrando lucratius & accuratius elaborari poſſent, ubi litterarum major uſus, & experientia diuturnior acceſſiſſet. Quapropter etſi proceſſu temporis in aliena prorſus à tanto Doctore ſtudia longius abductus eſſem, ita nihilo minus ſanctiſſimi viri recordatio & amor pectori meo ſemper inhæſit, ut ſi qua in evolvendis, verſandiſque aliis auctoribus, quæ ad ipſius Opera vel emendanda, vel illuſtranda conferre poſſent, mihi occurrerent; hæc omnia diligenter adnotare, & in opportunum tempus ad ſecundam editionem ſeponere non omitterem. Atque ita demum accidit, ut cum tempus pæne nullum huic meditationi vacuum mihi ob alias lucubrationes antea concederetur; jam tepeſcente & refrigerato per has bellorum tempeſtates aliarum litterarum cultu, unus mihi fere in manibus relictus ſit Bernardus, qui ut juventutis, ſic ingraveſcentis ætatis otium occuparet. Libenter itaque hoc otio, ex Superiorum noſtrorum indulgentia, uſus ſum ad novam lucem dandam Auctori optime de omnibus merito; nec diſſimulare poſſum, me non parum laboris ac diligentiæ, una cum collegis ac ſociis meis, in id operis poſuiſſe, ut non tam ſecunda, quàm nova prorſus, &, quoad in nobis erat, elaborata editio haberetur.

II. Erunt fortaſſe, qui tot editionum repetitiones improbaturi ſunt, eaſque in litteratorum incommodum verti cauſabuntur. Nec diffiteor ſane longe optabilius fore, ſi prima ſtatim editione auctores quique in eum ſtatum, qui ad perfectionem quàm proxime accedat, omnino reſtitui poſſent. Verum qui in ejuſmodi ſtudiis verſati ſunt, næ illi optime norunt, quam operoſum ſit, ne dicam impoſſibile, id aſſequi in tanta veterum librorum copia hinc inde diſſipata, in tanta etiam eorumdem diſcrepantia: ut multo ac longo labore, atque etiam aliquando Oedipo & interprete opus ſit, tum ad faciendam non tam voluminum, quàm foliorum hac illacque diſperſorum collectionem, ac variantium lectionum delectum; tum ad ſanandos locos male affectos & ad obſcura penetranda; tum denique ad inſtruendam genuinorum operum cenſuram. Quæ omnia, aliaque id genus permulta, ut prima ſtatim recognitione ad amuſſim comparentur, neceſſarius eſt felicior genius,

SANCTI
BERNARDI
ABBATIS
CLARÆ-VALLENSIS
OPERUM
TOMUS PRIMUS
EPISTOLAS NUMERO CCCC XLIV.
Complectens.

SANCTI
BERNARDI
CLARÆ-VALLENSIS
ABBATIS,

OPERUM
TOMUS SECUNDUS

Tractatus morales, doctrinales, & polemicos complectens.

SANCTI
BERNARDI
CLARÆ-VALLENSIS
ABBATIS,
OPERUM
TOMUS TERTIUS.

Sermones de Tempore, & de Sanctis, ac de Diverſis complectens.

SANCTI
BERNARDI
CLARÆ-VALLENSIS
ABBATIS
OPERUM
TOMUS QUARTUS.

Sermones ejus in Cantica, numero LXXXVI. complectens.

tur, 223. b & seq. A timore incipit, 226. a
Voluntas est interna rationalis, & sensus præfidens, & appellens, 604. d Illa proprie dicitur cui assentimur, & cui liberum inclinat arbitrium, 930. f Ei subtrahi non potest libertas; qua non potest privari, 601. d Nec cogi, 602. c Nisi seipsa, 608. e Voluntatem tamen interna voluntatem concupiscentia, 1131. f Voluntas & opus quando una, 788. b & seq. Voluntas ad salutem homini non sufficit, quamvis sine ea salvari nequeat, 607. b Velle ex libero arbitrio, velle bonum ex gratia, 602. a An Hæretici pelagiani velle habere voluntatem bonam, & non posse, 607. e Voluntas redeundi ad Deum ex gratia, 1160. e Voluntatem ab appetitu diversam, 604. a Velle, meum est, 1250. b
Voluntas sola materia vel beatitudinis capax est, 605. a Ejus mutabilitas, 92. e Duplex infirmitas, 619 d Morbus triplex, 482. d Ruina triplex, 1180. e Voluntatis conversio & ordinatio qualis, 611. b Injustam duo comprobant, vel cum peccare, vel cum impune peccasse liber, 617. e Triplex illius bonum, 611. b Voluntas sana, regnum Dei, 309. c Voluntas bona quæ, 1062. e Eam habet qui vult habere, 607. d Ejus quatuor gradus, 1457. e Impedimenta, 1157. d
Voluntas hominis media inter divinam, & carnis appetitum, 619. d Unio hominis cum Deo est voluntatum consensio, 1157. c Hæc voluntatum conformatio maritat animam Verbo, 1157. c Voluntas Dei fit de omnibus, & per omnia, sed non in omnibus, 551. f Vana, quæ in nobis impedimenta, 824. d & seq. Cum certo non innotescit, quid agendum, 1258. c, d Ad ei committere debemus æternam damnationem, 159. a. 370. d Voluntatis firmatio minor quam majestatis, 1480. a & seq.
Voluntatem propriam Christus deseruit, ut ea bona fieret melior, 904. f Voluntatis propriæ abdicatio, 763. b 977. c 1028. f & seq. Deo reddenda pro tantorum ejus beneficiis, 1225. d Ejus damna 902 b, c 903. c & seq. 1138. c 1318. f In Deum quam crudelis & nigra, 904. a, b Nec sola à Deo potest avellere, 1107. f Hominem subjicit diabolo, 1108. c Vipera est pessima, quæ sola damnare potest animas nostras, 1108. e Cælos, & inferna accenit, 905. f Duæ ejus filiæ insatiabiles, 1126. f Voluntatis propriæ jejunium Deo ingratum, 1318. c Voluntas propria homini jugum importabile, 90. d & seq. 736. c, f Judicanda ut quæ à Deo nobis fuerint data, penaliter à se ipsa negentur, 1012. c Voluntatem propriam sequens anima ejicit se ipsa, 1101. d Illius amaritudo notantur, 1215. d Dimittenti eam nihil, amittimus, 901. a Eam relinquere, quam difficile, 1205. b Voluntatis plena subjectio impossibilis in hoc mortali corpore, 1138. f Est iniquitatis lumina, 1138. a Voluntas propria est, quæ nec Deo, nec hominibus communis est, sed tantum nostra, 903. e Voluntas communis caritas est, 903. b Voluntas damnantis Deo opposita, 237. d Voluntas mala in damnatis per-
severat, 603. c
Voluptatum fugam docent Christi vagitus & lacrymæ, 782. f Voluptas corporis malum est, bonum vero afflictio, 762. d Voluptas in bonis corporis nulla facienda, 603. b Voluptatem hujus mundi vanitas, 574. b Quam sint exiguæ, 425. f & seq. Voluptas modica pietatis non modica jactura, 347. c Voluptas peccati brevis, memoria amara, 479. f Voluptas peccati permanet, sordicat permanenti, 456. b
Voveas voluntatis, votum reddere necessitatis, 500. b Justæ exigitur ad faciendum: qui non cogitur ad vovendum, 20. c Voti dilatio periculosa, 110. d Voti dilati cur frustrari non, Deo injuria, non homini, 117. a Votum Bernardus appellat propositum incundi religionem, 126. a Monachus an possit ad aliud transire monasterium prætextu voti, quod ante professionem fecerat, 367. a Vota minora non debent impedire majora, 604. c Voto dimittendi episcopatus non tenetur Episcopus, 297. b Votum virginitatis in Maria, 737. e 745. b & seq. 750 d 1009. d
Vox Dei, inspiratio ejus, & justa doctoris incessio, 1447. f Non tonat in loco, non audimur in publico, 825. c Quando in offert, 479. a
Vox animæ, desiderium, 1527. b Vocem tunc habere affectum, 1502. a
Vox & signum pariter ad intercedendum fidem concurrunt, 1471. b Vultus & vivæ vocis vis, 67. b
Urbanus II. Roberto abbate Molismum remisso, fratres Cistercii remanere permittit, 191. b
S. Urbani monasterium Ord. S. Benedicti ab Herchenrado Catalaunensi episcopo fundatum, 260. a.
Urban, seu Urbo abbas S. Dionysii apud Remos, dein episc. Virdunensis, 832. c, n.
Usura damnatur, 318. c
Utilitati accedit quidquid cupiditati detrahis, 1467.
VValcherius magister, 102. n.
VValdevus ex clerico regulari monachus & abbas monasterii Mailros Ord. Cister. 635. c
VValterus de Insula monachus Carævallensis, 396. d
VValterus vir nobilis, 640. n. V. Galterius.
VVangionum civitas, 1054. e
VVelbricus abbas Leticinsis, Hildisheimum & virum pium & doctum ex Manerio concepitis, 946. a.
VVerminsborch jam parochial. ab ecclesia Trajectinensi, parissium, 368. a
VVido, primus Præmonstrati incola, locum Cisterciensibus cedit, 1510. e. V. Guido.
VVillerbidas, Trevirensis archiepiscopus, clausis monachos subtitionis Vicdani apud S. Paulum, 855. n.
VVilhelmus abbas, 98. b
VVillelmus abbas S. Martini Tornacensis, S. Bernardi amicus, 482. d
VVillelmus abbas Rievallensis, 124. c Ejus zelus in VVillelmum Eboracensem antistitem, 1600. d Eo unus Bernardus ut scriberetur epistolam ad Robertum nepotem, 120. n.
VVillelmus archiepisc. Cantuariensis, 986. b
VVillelmus comes Matisconensis, 242. n.
VVillelmus comes Nivernensis, 209. c In Cartusiam secedit, 449. n.
VVillelmus IV. comes Nivernensis, 269. n. 270. a A Bernardo male notatur, 292. d Licet plura plurium monasteriis bona dederit, 272. n. Separatus in capitulo S. Germani Autissiodorensis, [illegible] n. Ejus cum Hugone episcopo Antissiodorensi controversiam dirimit S. Bernardus, 275. d & seq. Cum Alano episcopo reconciliationem componit Godefridus episcopus antea Lingonensis tunc prætor apud Claramvallem, 177. c.
VVillelmus decanus Eboracensis VVillelmum episc. Eborac. intrusum declarat, 1490. c
VVillelmus Henrici Monarch. discipulus, 309. n. 110. c
VVillelmus Matisconensis, 158. b
VVillelmus monachus, 298. a
VVillelmus monachus Claravallensis, 301. b, n.
VVillelmus monachus Trillendus, 314. c, n.
VVillelmus prior clericorum regularium de Lhorria, 589. c V. Guillelmus.
Vulnera Christi victoriæ signa, 1016. d Vulnera Christi, petræ foramina, 1475. c In ea habitare securum, 1475. c Eorum consideratio sanat animæ vulnera, 1480. f
Vulpes inspiratur, adulatores, detractores, & seductores spiritus, 1490. c Vulpes demolientes vineas, adulatores & detractores, 1482. b Vulpes in ecclesia, hæretici, 1486. c 1490. f Vulpes, vitia quæ sub specie virtutis non fallunt 1483. c & seq. Fœminarum, 1482. d
Vultus & vivæ vocis vis, 67. b

Y

YMarus commendavit S. Martini à Campis Prior Cartusia, tum abbas Monasterii vico apud Pelanium, postea cardinalis episcopus Tusculanus, 201. n. 202. b 1288. a Legatus in Angliam, 32. f, n.

Z

Zabulon interpretatur habitaculum fortitudinis, 1284. b
Zacchæus justitia & misericordia, 1028. b Zacchæi multi in claustro, 1028. b
Zelus pastoris necessarius, 1541. d Quorum in episcopis requirat Bernardus, 1067. f Zelus ecclesiasticus major pro tuenda dignitate, quam pro acquirenda sanctitate, 457. c Zelum inflammet caritas, informet scientia, firmet constantia, 1517. c Zelus justitiæ commendatur, 902. d Zelus absque scientia minus efficax & importabilis, 14. c, e Eamet est calumniatur, 1124. f Contra, 949. b Zelus errorum procedit ex Spiritu sancto, 1280. e Zelus clementia temperandus, 298. d In zelo exercendo observandum locum, modum, & tempus, 424. d Zeli effectus, 1366. b Magnanimi zelo & fide magna audent & obtinent, 1386. c & seq.
Zelus disciplinæ religiosis infinitatur, 986. b Injurium est Deo, qui zelum arctiori vitæ in alios urgedit, 25. b Quam longe absimus à zelo & fervore antiquorum, 1098. c Zelus parvi viventi facit, 1474. d Zelus irrequies & insatiabilis, 1528. 1509. a, b

ERRATA SIC CORRIGENDA.

IN Præfatione tom. IV. [illegible] Tomi Anglicani. [illegible]

[illegible]

E Typographia Vid. Johannis Baptistæ Coignard, Regis Typographi ordinarii, 1690.